

פעולה על הקמתה ומורשתה של תנועת בני עקיבא

מבוא למדריך:

בל"ג בעומר ה'תשפ"ג מלאו לתנועת בני עקיבא 94 שנים! זכינו להיות חברים בתנועת בני עקיבא, אך למרות הפעילות הרבה בתנועה לפעמים גם החניכים וגם אנחנו צריכים להתחבר מחדש לערכי היסוד של התנועה ולמורשתה. בפעולה הזו ננסה לחבר את החניכים לסיפור הקמת התנועה ולערכי התורה והעבודה. לפני הפעולה, עברו על כל השלבים, בדקו שאתם "חדים" על העברת הפעולה ואם צריך עשו התאמות לפי השבט שלכם וצרכיו והכינו מראש שלטי "תורה", "עבודה", "אידאל" לשלב ב'. התאמות לגילאים – אתם יודעים הכי טוב מה מתאים ומה פחות מתאים לחניכים שלכם ולגילם. בפעולה הזו, כדאי למדריכים לשבטים הצעירים לבדוק את שלב ב' ואם צריך לעשות לו התאמות/ליותר עליו (הוא מתאים יותר לשבטים הבוגרים).

שלבי הפעולה:

שלב א' – הקמת תנועת בני עקיבא – סיפור הקמתה של התנועה וייחודה של התנועה.
שלב ב' – תורה ועבודה – בירור ערכי התנועה והבנת האידאולוגיות שבהם.
שלב ג' – חידון תנועתי – חידון על מושגי וערכי התנועה, הקניית הידע והערכים בצורה חוויתית.

שלב א' – הקמת תנועת בני עקיבא:

"חברי בני עקיבא היקרים מאוד,

דעו לכם שאתם שייכים לתנועה גדולה וחשובה, בני עקיבא.

בני עקיבא שינו את המציאות בעם ישראל ביחס לדברים היסודיים ביותר, ביחס לתורה וביחס לארץ ישראל, זה עשו בני עקיבא. כל מה שיש היום בלימוד תורה, היסוד התחיל בסניפי בני עקיבא ובהקמת ישיבת בני עקיבא.

זה בתורה, ולא פחות מזה בכל מה שקשור לבניין ארץ ישראל. העיתונים בכל מקום – בני עקיבא. חלוציות – בני עקיבא. לדעת להמשיך באותה דרך, ללכת בדרך של בני עקיבא במשך כל השנים. להיות ראשונים בכל מקום, לעשות את הטוב בכל מקום.¹

את הדברים הללו אמר מו"ר הרב דרוקמן זצ"ל, רבה של תנועת בני עקיבא, לחניכי התנועה במוצאי שבת ארגון ה'תשפ"ג.

הרב דרוקמן מסביר כי בני עקיבא שינו את המציאות שהייתה בעם ישראל וחיזקו בציונות הדתית ובכל עם ישראל את ערכי התורה וארץ ישראל. זכינו להיות חברים בבני עקיבא!

ננסה להבין מה גרם להקמת תנועת בני עקיבא, מה הם ערכיה של התנועה ומה תפקידנו בתור חברי התנועה.

¹ <https://www.inn.co.il/news/584792>

איך הכל התחיל?

בתחילת שנת תרפ"ט (1928 למניינם), בעקבות יוזמה של יחיאל אליאש, חבר "הפועל המזרחי", החלה לפעול לראשונה תנועת נוער ציונית דתית שנקרא בשם "תנועת נוער תורה ועבודה".

תוך כמה חודשים התנועה קיבלה את השם "בני עקיבא" והוקם הסניף הראשון בירושלים. למרות התנגדותם של חברים מסומים בתנועת "המזרחי", יחיאל אליאש "התניע" את הקמתה של בני עקיבא וניסח לה חוקה ותוכנית הדרכה מפורטת. לאחר שקיבלה את ברכתו של הרב אברהם יצחק הכהן קוק זצ"ל, בל"ג בעומר (ה'תרפ"ט, 1929 למניינם) התקיים המפקד הראשון של התנועה שבה כבר היו כ-80 חניכים פעילים. תאריך זה נקבע כיום יסוד תנועת בני עקיבא, כחג לתלמידי רבי עקיבא החדשים, הסוללים את הדרך לתחיית האומה בארץ ישראל ההולכת ונבנית מחדש.

בראיון שנערך עימו, סיפר יחיאל אליאש על בחירת השם "בני עקיבא":

"רבי עקיבא סימל בעינינו יותר מכל שם אחר את רעיון התורה ועבודה. הוא היה גם פועל, גם רועה צאן, גם לוחם לאומי וגם תלמיד חכם, והשקיע את עצמו בדל"ת אמותיה של תורה והלכה. רבי עקיבא ראה בכל אדם – אדם, וזו הייתה גם תפיסתנו: לא להרחיק אלא לקרב. אנו תלמידיו של רבי עקיבא."

שלב ב' – תורה ועבודה:

בני עקיבא חרטו על דגלה את ערכי התורה וערך העבודה – "קדש חיך בתורה וטהרם בעבודה". נניח את הרצפה שלוש דפים, על כל דף מילה – אידאל, תורה, עבודה. נשאל את החניכים - מדוע דווקא שני הערכים הללו יחדיו מייצגים את אידאל בני עקיבא? מה מיוחד בשילוב שלהם? בונים למתקדמים – נשאל את החניכים – מדוע צריך גם עבודה בחיים? נניח ואנחנו יכולים ללמוד תורה כל היום וידאגו לנו לפרנסה מספקת, למה אנחנו צריכים לעבוד? המטרה – לעורר את החניכים על הנושא ולפתח דיון.

"ביוסיבה פנד
תורה ובפרדס מט
עבודה, כן לו היא
דרך בני עקיבא"
(הרב נריה זצ"ל)

נקריא את הקטע של הרב משה צבי נריה, הקומונר והרב הראשון של התנועה:

"הלום שמעתי חברים אומרים: אין כיוון! אין יודעים מה זאת תורה ועבודה... צריך פעם ולתמיד לגמור עם העניין הזה, ויוכרז נא פה הפעם על הכיוון הברור בהבנת תורה ועבודה בהגשמתן.

תורה - תורתנו הכתובה ומסורה, מחשבותיה וציווי - מעשיה, שנאמרו ונתנו בסיני, ונתבארו נתפרשו ונתעמקו בכל דורותינו. גילויה השונים, הבלטת המומנטים (מרכיבים) השונים שבה, שבאו כצורך מקום או זמן. כלליה ופרטיה המבוארים באר היטב בצדם המעשי (תרי"ג מצוות) בספרי הפוסקים, ממשנתו של רבנו הקדוש עד ה"שולחן ערוך", ובצדם העיוני ממדרשי האגדה עד הרמב"ם, ר' יהודה הלוי, ר' בחיי וכו' ועד רבנו הגדול מרן הרב קוק זצוק"ל.

עבודה - חיי תורה שלמים, השתתפותו של כל אחד מאיתנו בבניינו של עולם (בנוגע אלינו בניינה של הארץ) מתוך שאיפה טהורה לחיי צדק עצמיים ולשיפורם והבראתם של חיי העם כולו."

הרב נריה זצ"ל מסביר כי העבודה היא בעצם חיי התורה השלמים! המימוש של התורה. התורה שלנו היא תורת חיים ותפקידנו הוא "לתקן עולם במלכות שדי", הכל מתוך התורה. השילוב של תורה ועבודה הוא לא ברירת מחדל אלא האידאל הכי שלם שיש! בעזרת העבודה התורה באה לידי מעשה בחיים, ובעזרת התורה העבודה נעשית בצורה האמיתית והקדושה. "קדש חייך בתורה וטהרם בעבודה".

שלב ג' – חידון בני עקיבא:

לקראת סוף הפעולה ניתן לעשות לחניכים חידון על תנועת בני עקיבא (כדאי להיערך מראש על צ'ופרים לזוכים).

החידון בנוי מהקל לקשה 😊

בהצלחה!

1. על שם מי נקראה תנועת בני עקיבא? (רבי עקיבא)
2. מה הם ערכיה של תנועת בני עקיבא? (תורה ועבודה)
3. מה היא סיסמת התנועה? (קדש חייך בתורה וטהרם בעבודה)
4. במה נהוג לברך את חברי התנועה? (ה' עמכם)
5. מה מצויר בסמל התנועה? (לוחות הברית ומסביבם – ענפי זית, חיטה, מגל וקלשון)
6. מה שמו של בטאון (עיתון) התנועה? (זרעים)
7. באיזה תאריך נוסדה התנועה? (ל"ג בעומר ה'תרפ"ט)
8. מי הקים את תנועת בני עקיבא? (יחיאל אליאש)
9. מי היה הרב הראשון של תנועת בני עקיבא? (הרב משה צבי נריה זצ"ל)
10. כיצד נקראה התנועה בחודשיה הראשונים? (תנועת נוער תורה ועבודה)
11. איפה הוקם הסניף הראשון של בני עקיבא? (ירושלים)

12. מי אמר "בני עקיבא שינו את המציאות בעם ישראל ביחס לדברים היסודיים ביותר"?
(הרב דרוקמן זצ"ל)
13. מי כתב את המנון התנועה? (הרב משה צבי נריה זצ"ל)
14. לאיזה ישוב חברי בני עקיבא עלו בתקופת המנדט הבריטי ומידי שנה שבט הרא"ה עולה אליו בי"א אדר? (ביריה)
15. איזו ישיבה היא ישיבת בני עקיבא הראשונה? (ישיבת כפר הרא"ה)
16. איזו אולפנה היא אולפנת בני עקיבא הראשונה? (אולפנת כפר פינס)
17. מי הקים את ישיבת בני עקיבא כפר הרא"ה? (הרב משה צבי נריה זצ"ל)
18. על שם מי נקראים גרעיני ההגשמה "נחשון"? (נחשון בן עמינדב)
19. איך קוראים לתוכנית המנהיגות של שמיניסטים בבני עקיבא? (של"פ)
20. במשפט - מהי מטרתם של מדריכי בני עקיבא? (לחנך דור נאמן ומסור לעמו תורתו וארצו)
21. מה היה שמו של השבט החדש הראשון של התנועה? (גרעין א')
22. אמרו כמה שיותר שירים שחיבר הרב משה צבי נריה זצ"ל לתנועת בני עקיבא. (יד אחים, העוז והענווה, על רכסי הר, תורה ועבודה, מאהלי תורה, באנו בשירה זמרה, הוי אחים נריע, בראשית היתה מחשבה, הבה נפיץ את האור הגדול)
23. השלם על פי השיר "העוז והענווה" – "תדרוך נפשנו עוז, בענווה _____"
(דרכינו נפלס)
24. כיצד מכנה הרב קוק זצ"ל את בני עקיבא במכתבו המפורסם לתנועה? (יקירי לבבי בני עקיבא)
25. השלם על פי השיר "על רכסי הר" – "לעומת כל המכשולים לעומת כל הנחשלים _____"
(בעוז קדימה בני עקיבא)

סיכום הפעולה:

בפעולה למדנו על הקמתה של תנועת בני עקיבא, על הייחודיות שבה ועל המקור לשמה. דיברנו על ערכי בני עקיבא – תורה ועבודה, ועל החשיבות של הערכים הללו כאשר הם באים ביחד ומציגים את אידאל בני עקיבא. הקראנו את דבריו של הרב דרוקמן זצ"ל, את הסברו של יחיאל אליאש, מקים התנועה, לנתינת השם "בני עקיבא", ואת הסברו של הרב נריה זצ"ל לערכי התורה והעבודה. סיימנו עם חידון חוויתי על מושגי וערכי התנועה 😊

ה' עמכם!

